

DOI: https://doi.org/10.32782/inclusive_economics.3-4
УДК 336.221

Колодюк Д. Ю.

студентка,

Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

Славкова А. А.

кандидат економічних наук, доцент,

доцент кафедри фінансів імені Віктора Федосова,

Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8337-8679>

ПОДАТКОВИЙ КОНТРОЛЬ В ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ ТА МОЖЛИВОСТІ ЙОГО АДАПТАЦІЇ В УКРАЇНІ

Стаття присвячена дослідженню податкового контролю як ключового елемента фінансової системи різних країн, спрямованого на забезпечення фінансової стабільності та справедливості в оподаткуванні. У зв'язку з цим, вивчення зарубіжного досвіду у цій галузі стає актуальним для України з метою покращення своєї системи податкового контролю. Метою статті є аналіз та порівняння зарубіжного досвіду у сфері податкового контролю з метою виявлення можливостей адаптації позитивних практик в українській системі оподаткування. В статті аналізуються різноманітні підходи до податкового контролю, що використовуються в країнах Європи (Німеччина, Франція, Швеція, Норвегія, Фінляндія, Бельгія), Азії (Японія) та Північної Америки (США, Канада). Особливу увагу приділяється методам вибору об'єктів для контрольних перевірок, способам забезпечення взаємодії між податковими органами та платниками податків, а також використанню різних технологій у податковому адмініструванні.

Ключові слова: податкова система, податковий контроль, податкові органи, податкове законодавство, податкові правопорушення.

Diana Kolodiuk, Alla Slavkova

Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman

TAX CONTROL IN FOREIGN COUNTRIES AND POSSIBILITIES OF ITS ADAPTATION IN UKRAINE

Introduction. The article is devoted to the study of tax control as a key element of the financial system of different countries aimed at ensuring financial stability and fairness in taxation. An analysis of the peculiarities of tax control in other countries will allow identifying positive practices that could be implemented to improve tax control in Ukraine. This is an urgent problem, as it is necessary to constantly adapt to new ways of tax evasion, and the introduction of new tools can increase the efficiency of tax audits. **Purpose.** The purpose of the article is to analyze and compare foreign experience in the field of tax control in order to identify opportunities for adapting positive practices in the Ukrainian tax system. **Results.** This paper discusses the latest research and publications on tax control, which provide insight into the importance of this problem and ways to solve it. The article analyzes various approaches to tax control used in Europe (Germany, France, Sweden, Norway, Finland, Belgium), Asia (Japan) and North America (USA, Canada). Attention is focused on the methods of selecting objects for control audits, as well as on ways to ensure effective interaction between tax authorities and taxpayers. The use of various technologies in the field of tax administration, in particular, their role in increasing the efficiency and transparency of the tax control system, is considered in detail. Proposals for the introduction of new methods and technologies in the field of tax administration, as well as recommendations for optimizing tax control processes are considered. **Conclusion.** In particular, the experience of Germany confirms the effectiveness of creating a tax investigation unit aimed at detecting tax violations and crimes. The method of «distinctive parameter» used in the United States may also be useful for the Ukrainian system, as it is aimed at preventing criminal businesses from using illegal cash flows by forcing them to cooperate with taxpayers. From the Canadian experience, the possibility of providing consultations via the Internet or telephone can be taken into account, which will simplify access to the necessary information for taxpayers.

Key words: tax system, tax control, tax authorities, tax legislation, tax offenses.

Постановка проблеми та її актуальність.

Податковий контроль відіграє важливу роль для кожної країни, оскільки він допомагає регулювати виконання платниками податків своїх обов'язків,

забезпечує протидію порушенням податкового законодавства та забезпечує достатні надходження до державного бюджету. Оскільки економіка країни залежить від надходжень податків, важливо постійно

вдосконалювати цей механізм для виявлення порушень, які можуть призвести до дефіциту бюджету. Аналіз особливостей податкового контролю в інших країнах дозволить ідентифікувати позитивні практики, які можна було б впровадити для покращення податкового контролю в Україні. Це актуальна проблема, оскільки необхідно постійно адаптуватися до нових способів ухилення від сплати податків, та впровадження нових інструментів може підвищити ефективність податкових перевірок.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Сучасні дослідження та публікації підкреслюють значущість податкового контролю як важливого елементу для забезпечення фінансової стабільності держави та справедливості у системі оподаткування. Бечко П.К. та науковці Уманського національного університету садівництва розглядають теоретичні аспекти податкового контролю в умовах зміни відносин між податковими органами та платниками податків [1], в той час як Лобода Н.О., Чабанюк О.М. та Сенишин Б.Б. аналізують ефективність механізмів податкового контролю в Україні та їх вплив на доходну частину бюджету [2]. Пирога С.С. та Пирога І.С. пропонують внести зміни до законодавства для спрощення адміністрування податків та запобігання можливим зловживанням [3], а Пухальський В.В. досліджує методики оцінки ефективності податкового контролю та шляхи їх вдосконалення [4]. Третяк К.В. та Герасименко Д.Д. ідентифікують основні проблеми, що гальмують розвиток податкового контролю в Україні [5]. Буряченко А.Є. і Славкова А.А. провели дослідження ефективності податкового контролю, зокрема за допомогою непрямих методів визначення податкових зобов'язань [6]. Отже, наукові дослідження та публікації засвідчують важливість податкового контролю для фінансової стабільності та справедливості оподаткування, а також вказують на необхідність подальшого вдосконалення цього механізму у контексті сучасних викликів.

Тема зарубіжного досвіду податкового контролю залишається недостатньо дослідженою в науковій літературі, особливо в контексті можливостей його адаптації для покращення системи оподаткування в Україні. Існує потреба у більш глибокому аналізі ефективних практик, що використовуються в іноземних системах податкового контролю, для їх подальшого впровадження або модифікації з метою підвищення ефективності та прозорості у вітчизняній податковій системі.

Метою статті є аналіз та порівняння зарубіжного досвіду у сфері податкового контролю з метою виявлення можливостей адаптації позитивних практик в українській системі оподаткування.

Виклад основного матеріалу дослідження. У процесі податкового контролю в іноземних краї-

нах використовуються різноманітні методи аналізу інформації про платників податків, зокрема оцінка бухгалтерської звітності та податкових розрахунків щодо достовірності звітних показників. У країнах, що англо-американської моделі (таких як США, Великобританія, Нідерланди, Австралія, Канада та інші), система обліку майже не залежить від оподаткування або має дуже слабкий зв'язок з нею. Англо-американська модель передбачає паралельне існування бухгалтерського і податкового обліку, які служать різним цілям.

Розпочнемо з вивчення особливостей податкового контролю в США, де виконання податкового контролю покладено на Службу внутрішніх доходів (Internal Revenue Service), яка діє в складі Міністерства фінансів [7]. Ця Служба відповідає за забезпечення виконання податкового законодавства та збір федеральних податків. Вона також сприяє усвідомленню платниками податків їхніх обов'язків, надаючи необхідну інформацію та допомагаючи їм дотримуватися закону. Повноваження податкових органів у США включають право накладати арешт на банківські рахунки та майно платника податків, а також вилучати кошти з їхньої заробітної плати та іншого майна. У випадку серйозних порушень податкові органи можуть призупинити діяльність підприємства та обмежувати можливість займатися приватною практикою. Варто відзначити особливість податкового контролю в США, яким є програмування. В цьому випадку керівництво розробляє плани податкової перевірки на основі угоди з Міністерством фінансів та головним управлінням. Визначаються стратегічні напрямки податкової перевірки на період від двох до трьох років.

Метод «відмітного параметра» є ефективним інструментом податкового контролю, використовуваним у США. Він полягає у встановленні певних показників або параметрів, які вказують на можливість фіскальних аномалій чи податкових правопорушень. Цей метод дозволяє податковим органам ідентифікувати потенційно ризиковані ситуації та спрямовувати свої зусилля на їх подальше розслідування [8]. У США податковий контроль здійснюється через різноманітні види перевірок, кожна з яких має свої особливості та роль у забезпеченні дотримання податкового законодавства. Важливо розглянути сутність і роль кожного типу податкової перевірки для забезпечення ефективного функціонування податкової системи (табл. 1).

Аналізуючи різні види податкових перевірок у США, можна визначити їхню значущість у забезпеченні дотримання податкового законодавства та виявленні порушень. Виїзна, камеральна та заочна перевірки відіграють важливу роль у контролі за фінансовими операціями платників податків, забезпечуючи більш повне виявлення можливих податкових порушень та впровадження необхідних заходів

Види податкових перевірок в США

Вид перевірки	Сутність	Роль
Виїзна перевірка	Здійснюється на місцезнаходженні платника податків	Перевірка документів та обставин особисто, що дозволяє отримати більш повну інформацію.
Камеральна перевірка	Проводиться в податковій інспекції	Аналізує фінансові та бухгалтерські документи, а також інші податкові записи в офісних умовах.
Заочна перевірка	Відправлення інформації поштою до головного центру Служби внутрішніх доходів	Аналізує податкові декларації та інші документи, які надійшли поштою, без присутності платника податків.

Джерело: систематизовано на основі [8]

щодо їх вирішення. У законодавстві США існують обмеження щодо проведення повторних виїзних перевірок, які широко практикуються. Податковим інспекторам заборонено включати у свої висновки ствердження про те, що платник податків ухилився від подання декларації про стан своїх доходів. Якщо таке правило порушується, інспектор може бути притягнутий до кримінальної відповідальності і понести наслідки, такі як звільнення, адміністративний штраф або навіть позбавлення волі на строк до одного року.

Агентство у справах митниці та доходів (Canada Revenue Agency) Канади відповідає за адміністрування податків, пільг та пов'язаних програм, сприяючи сталому економічному та соціальному розвитку країни [9]. Агентство надає консультації через віддалені канали зв'язку, такі як Інтернет або телефонний зв'язок. Особлива увага приділяється співпраці з громадськістю та мас-медіа, здійснюються регулярні соціологічні опитування та дослідження щодо якості надання послуг.

Система оподаткування у Великій Британії, завдяки своєму тривалому розвитку, є однією з найбільш досвідчених у вирішенні складних завдань у сфері податкового контролю. Два основних державних органи, які відіграють ключову роль у податковій політиці країни, – це Управління державними доходами і митницями та Міністерство фінансів і казначейства Великої Британії [10]. Окружна податкова інспекція виступає основним органом, що здійснює податковий контроль, та приймає податкові декларації платників податків Великої Британії. Всі податкові декларації після первинного огляду розподіляються за системою ERA. Податкові аудитори використовують попередній відбір декларацій, надаючи їм певні маркери: «Е» – для додаткової перевірки, «R» – для аналізу, «А» – для прийняття без зауважень. У Великій Британії впроваджується система PRISE, яка оцінює ризикові фактори та рекомендує декларації для додаткової перевірки. Програма RAP аналізує ризики та відбирає декларації за допомогою процесу відсіювання [11].

У країнах з континентальною моделлю управління взаємозв'язків між бухгалтерським фінансовим та податковим обліком (таких як Німеччина, Франція, Швеція, Бельгія, Іспанія, Італія) система бухгал-

терського обліку активно впливає на оподаткування. Наприклад, в Швеції бухгалтерський прибуток співпадає з оподатковуваним, за винятком представницьких витрат, які коригуються у податковій базі, якщо вони перевищують певний норматив.

Перейдемо до розгляду податкового контролю Німеччини. У Німеччині податковий контроль здійснюється податковою поліцією «Штойфа», яка відповідає за виявлення та розслідування податкових правопорушень, а також визначення суми податків, що заборговані у таких випадках. Ця поліція належить до складу Податкового департаменту Міністерства фінансів. Податкові інспекції виконують різноманітні заходи, такі як обшуки, допити, запити за рахунком, а також використання ЗМІ, спостереження в інтернеті, приватні податкові розкриття тощо [12]. Важливо відзначити, що податкове законодавство Німеччини дозволяє керівникам податкових органів затверджувати плани податкових перевірок на річні або квартальні періоди. Після завершення перевірки складається акт, який містить всі отримані в ході неї відомості з визначенням їх важливості.

У Німеччині використовуються два способи відбору платників податків для проведення контрольних перевірок, які встановлені Наказом Міністерства Фінансів (рис. 1).

Використання двох способів відбору платників дозволяє оптимізувати процес контролю та забезпечує ефективне виявлення податкових порушень. Випадковий відбір забезпечує об'єктивність і репрезентативність вибору об'єктів для перевірок, тоді як спеціальний відбір дозволяє сконцентрувати увагу на об'єктах з найвищою ймовірністю виявлення порушень, що сприяє збільшенню ефективності контрольних заходів. Такий підхід сприяє підвищенню ефективності податкового контролю та забезпечує дотримання податкового законодавства.

Податкові інспекції Німеччини можуть проводити як виїзні податкові перевірки, так і раптові перевірки, що організуються підрозділами податкових розслідувань без попередження. У проведенні розслідувань щодо порушень податкового законодавства беруть участь представники податкової поліції, які мають повноваження, аналогічні співробітникам

Рис. 1. Способи відбору платників податків для проведення контрольних перевірок в Німеччині

Джерело: систематизовано на основі [12]

поліції, зокрема щодо проведення особистих оглядів, обшуків, затримання та конфіскації документів. Керівництво податкової поліції має право ініціювати спеціальні розслідування у випадках, коли виявлено факти порушення податкового законодавства.

У Франції податковий контроль здійснюється через податкові центри, розташовані в кожному департаменті, які відправляють повідомлення платникам та аналізують подані декларації всіх фізичних осіб, незалежно від рівня їхніх доходів. У Франції існує кілька організацій з податкового контролю (табл. 2).

Особливістю системи податкового контролю у Франції є наявність додаткового контролю через систему податкових комісій, яка дозволяє платнику податків оскаржувати результати податкової перевірки. Якщо платник не погоджується з результатами, він може звернутися до податкової адміністрації вищого рівня або до спеціальної комісії, розгляд суперечливих питань у якій є важливою частиною судової процедури.

У Франції існує особливість у проведенні податкового контролю, де платник податків повинен отримати попередження про майбутню перевірку принаймні за 8 днів. Раптова перевірка може здійснюватися лише у випадках, коли є достовірна інформація про ухилення від сплати податків. Взаємодія між податковими органами та платниками податків відбувається

у формі обміну думками, де кожна сторона відстоює свою позицію. В разі, якщо платник вніс зайву суму податку, відповідна різниця зазвичай повертається йому з відсотками, і це здійснюється зазвичай негайно після виявлення переплати [13]. Однією з основних переваг організації податкового контролю у Франції є те, що взаємодія між працівником податкової інспекції та платником податків ґрунтується на принципі діалогу, де кожна сторона має можливість пояснити та аргументувати свою позицію. Крім того, податкові органи зобов'язані надсилати письмові пояснення платнику щодо виниклої ситуації.

Удосконалення якості оподаткування, яке включає в себе ввічливе та поважне ставлення до платників податків та поліпшення обслуговування під час прямого контакту з податковими працівниками, є активною концепцією, що діє у Швеції [12]. Сплата податків і зборів в цій країні досягається через точну та професійну роботу державних органів у реагуванні на правопорушення та проведенні профілактичних заходів для їх запобігання. Шведські платники податків мають довіру до своєї податкової системи завдяки її якійсній роботі та виконанню законних завдань податковими органами. Крім того, в Швеції існують прості правила оподаткування, які доступні для розуміння широкого кола осіб.

Таблиця 2

Організації з податкового контролю у Франції

Організація	Характеристика
Національна дирекція перевірок податкових ситуацій (DNVSF)	Здійснює контроль за всіма податками, митами та зборами, що сплачуються фізичними та юридичними особами. Головна мета – ведення контролю над доходами фізичних осіб.
Національна дирекція податкових розслідувань (DNEF)	Веде дослідження, необхідні для обчислення податкової бази, контроль за будь-якими податками, зборами та митами. Головна мета – участь у розслідуваннях, проведених центральною службою по боротьбі проти фальсифікацій та ухилення від сплати податків.
Дирекція національних та міжнародних перевірок (DVNI)	Збір відомостей про оподатковувані об'єкти та проведення контролю за сплатою податків, мит та зборів. Участь у міжнародних перевірках та співпраця з іншими країнами у сфері податкового контролю.

Джерело: систематизовано на основі [13]

У Норвегії особа, яка здійснює утримання податків, несе повну відповідальність за декларування свого доходу, утримання від нього необхідної суми податку та його перерахування на рахунок податкової служби. В цьому процесі самому платнику податків не потрібно надавати інформацію чи здійснювати подачу податкових декларацій. Однак, платник має можливість самостійно взяти на себе зобов'язання щодо перерахування податкових платежів до податкової служби, якщо він вважає, що податок було неправомірно утримано або утримано у підвищеному розмірі.

У Фінляндії впроваджена система оплати податків, що ґрунтується на індивідуальних картках платника податків, які містять два варіанти сплати. Ці картки видаються громадянам до працевлаштування та передаються роботодавцю для подальшого стягнення податків [13]. Платники мають можливість обирати спосіб оплати, наприклад, за допомогою телефону або Інтернету. Податкова інспекція автоматично заповнює декларації за податками після здійснення операцій. Дані про платників податків зберігаються у спеціальному банку, який щодня поповнюється різними організаціями і містить різноманітну інформацію, яка допомагає виявляти осіб, що ухиляються від сплати податків.

Також варто звернути увагу на досвід Бельгії, де практикується система попередніх угод з фіскальними органами. Ця система передбачає, що органи фіскальної системи беруть на себе зобов'язання щодо застосування законодавчих заходів до конкретної операції або ситуації, яка ще не має податкових наслідків. Ця процедура максимально спрощена, і платник податків може зв'язатися з адміністративним органом за допомогою електронної пошти. Також можливе збереження анонімності до моменту зустрічі та підписання контракту.

Податкова система Японії відрізняється від системи Європи і має свої особливості, які були сформовані в двадцятому столітті і практично не зазнали значних змін. Вона складається з двох рівнів оподаткування: загальнодержавних податків і префектуральних та муніципальних. Національне податкове управління, що входить до складу Міністерства фінансів, забезпечує контроль за сплатою всіх податків, крім корабельних і митних зборів, які контролює саме Міністерство фінансів [14]. Спірні питання щодо оподаткування можна оскаржувати в Національному податковому трибуналі, який також входить до складу національного податкового управління. Національне податкове управління має три відділи: відділ з оподаткування, відділ з податків і зборів, і відділ, що відповідає за перевірки та розслідування у випадках, пов'язаних з ухиленням від оподаткування.

Адаптація зарубіжного досвіду в сфері податкового контролю може стати ключовим кроком для вдосконалення цього механізму в Україні. Зокрема, досвід Німеччини підтверджує ефективність створення підрозділу податкових розслідувань, спрямованого на виявлення податкових правопорушень і злочинів. Метод «відмітного параметра», використаний у США, також може бути корисним для української системи, оскільки він спрямований на унеможливлення кримінального бізнесу використовувати нелегальні грошові потоки, змушуючи його співпрацювати з платниками податків. Додавання заочної перевірки до існуючих видів податкового контролю може підвищити його ефективність, адаптуючи цей підхід до українських умов. З досвіду Канади можна взяти на увагу можливість надання консультацій за допомогою мережі Інтернет або телефонного зв'язку, що спростить доступ до необхідної інформації для платників податків. Додатково, систематичне використання досліджень соціологічного характеру та опитувань про якість послуг може допомогти забезпечити вдосконалення контрольної діяльності податкових органів в Україні. Цей аналіз іноземного досвіду надає можливість вибору позитивних стратегій та їхнє успішне впровадження у національну систему податкового контролю.

Висновки. З аналізу зарубіжного досвіду податкового контролю у країнах, таких як Німеччина, США, Франція, Японія, Канада, Фінляндія та інших, можна зробити висновок щодо ключових аспектів та можливостей адаптації цього досвіду для вдосконалення податкової системи в Україні. Перш за все, ефективність податкового контролю в багатьох країнах забезпечується за рахунок використання різноманітних стратегій, таких як випадковий та спеціальний відбір платників податків, метод «відмітного параметра», а також взаємодія з платниками податків через діалог та консультації. Другим важливим аспектом є впровадження сучасних технологій в податковий процес, таких як використання Інтернету та телефонних консультацій, що сприяє зручності та доступності податкового обслуговування. Крім того, ключовою складовою успішного податкового контролю є взаємодія між податковими органами та платниками податків, що сприяє підвищенню довіри громадян до системи оподаткування та зменшенню рівня податкових правопорушень. Таким чином, аналіз зарубіжного досвіду податкового контролю підкреслює важливість впровадження сучасних стратегій, технологій та засобів комунікації для підвищення ефективності та якості податкового обслуговування в Україні.

Перспективи подальших досліджень у сфері податкового контролю полягають у глибшому вивченні впливу новітніх технологій та стратегій, таких як штучний інтелект та блокчейн, на підвищення ефективності та надійності податкової системи.

Література:

1. Бечко П.К., Лиса Н.В., Бечко В.П., Пташник С.А. Податковий контроль в умовах модифікації відносин податкових органів і платників податків. *Збірник наукових праць Уманського національного університету садівництва*. 2021. № 98(2). С. 143–153.
2. Лобода Н.О., Чабанюк О.М., Сенишин Б.Б. Податковий контроль у структурі фіскальної політики (функціональний аспект). *Бізнес Інформ*. 2021. № 3. С. 148–155.
3. Пирога С.С., Пирога І.С. Правові засоби забезпечення ефективності податкового контролю. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2022. № 69. С. 311–316.
4. Пухальський В.В. Методичне забезпечення оцінки результативності та ефективності податкового контролю в Україні та напрями його вдосконалення. *Економіка та держава*. 2021. № 1. С. 41–47.
5. Третяк К.В., Герасименко Д.Д. Шляхи вдосконалення податкового контролю в Україні. *Наукові праці НДФІ*. 2022. № 2. С. 137–148.
6. Буряченко А.С., Славкова А.А. Підвищення ефективності податкового контролю за допомогою активізації непрямих методів визначення податкових зобов'язань. *Фінанси, облік і аудит : зб. наук. пр.* Київ : КНЕУ, 2011. Вип. 18.1. С. 34–53.
7. Internal Revenue Service. URL: <https://www.irs.gov/> (дата звернення: 04.03.2024).
8. Overview of the Federal Tax System in 2022. URL: <https://sgp.fas.org/crs/misc/R45145.pdf> (дата звернення: 04.03.2024).
9. Canada Revenue Agency. URL: <https://www.canada.ca/en/revenue-agency.html> (дата звернення: 04.03.2024).
10. Taxing Wages – the United Kingdom. 2023. URL: <https://www.oecd.org/tax/tax-policy/taxing-wages-united-kingdom.pdf> (дата звернення: 04.03.2024).
11. Taxation – United Kingdom (TX-UK). 2021. URL: <https://www.accaglobal.com/content/dam/acca/global/PDF-students/acca/f6/studyguides/TX-UK%20-%20J21-M22%20SG%20-%20Final.pdf> (дата звернення: 04.03.2024).
12. Taxation of international executives: Germany. 2023. URL: <https://assets.kpmg.com/content/dam/kpmg/xx/pdf/2023/01/TIES-Germany.pdf> (дата звернення: 04.03.2024).
13. Tax competitiveness in the EU. 2022. URL: <https://liberalforum.eu/wp-content/uploads/2022/12/Tax-Competitiveness-in-the-EU.pdf> (дата звернення: 04.03.2024).
14. Taxation in Japan. 2022. URL: <https://kpmg.com/jp/en/home/insights/2022/11/taxation-in-japan-202211.html> (дата звернення: 04.03.2024).

References:

1. Bechko P. K., Lysa N. V., Bechko V. P. & Ptashnyk S. A. (2021) Podatkovy kontrol' v umovakh modyfikatsiyi vidnosyn podatkovykh orhaniv i platnykiv podatkov [Tax control in the conditions of modification of relations between tax authorities and taxpayers]. *Zbirnyk naukovykh prats' Umans'koho natsional'noho universytetu sadivnytstva*, no. 98(2), pp. 143–153. (in Ukrainian)
2. Loboda N. O., Chabanyuk O. M. & Senyshyn B. B. (2021) Podatkovy kontrol' u strukturi fiskal'noyi polityky (funktsional'nyy aspekt) [Tax control in the structure of fiscal policy (functional aspect)]. *Biznes Inform*, no. 3, pp. 148–155. (in Ukrainian)
3. Pyroha S. S. & Pyroha I. S. (2022) Pravovi zasoby zabezpechennya efektyvnosti podatkovoho kontrolyu [Legal means of ensuring the effectiveness of tax control]. *Naukovyy visnyk Uzhhorods'koho natsional'noho universytetu*, no. 69, pp. 311–316. (in Ukrainian)
4. Pukhal's'ky V. V. (2021) Metodychne zabezpechennya otsinky rezul'tatyvnosti ta efektyvnosti podatkovoho kontrolyu v Ukrayini ta napryamy yoho vdoskonalennya [Methodological support for assessing the effectiveness and efficiency of tax control in Ukraine and directions for its improvement]. *Ekonomika ta derzhava*, no. 1, pp. 41–47. (in Ukrainian)
5. Tretyak K. V. & Gerasymenko D. D. (2022) Shlyakhy vdoskonalennya podatkovoho kontrolyu v Ukrayini [Ways to improve tax control in Ukraine]. *Naukovi pratsi NDFI*, no. 2, pp. 137–148. (in Ukrainian)
6. Buryachenko A. Ye. & Slavkova A. A. (2011) Pidvyshchennya efektyvnosti podatkovoho kontrolyu za dopomogoyu aktyvizatsiyi nepryamykh metodiv vyznachennya podatkovykh zobov'yazan' [Increasing the efficiency of tax control through the activation of indirect methods of determining tax liabilities]. *Finansy, oblik i audit: zb. nauk. pr.* Kyiv: KNEU, vol. 18.1, pp. 34–53. (in Ukrainian)
7. Internal Revenue Service. Available at: <https://www.irs.gov/> (accessed March 03, 2024).
8. Overview of the Federal Tax System in 2022. Available at: <https://sgp.fas.org/crs/misc/R45145.pdf> (accessed March 03, 2024).
9. Canada Revenue Agency. Available at: <https://www.canada.ca/en/revenue-agency.html> (accessed March 03, 2024).
10. Taxing Wages – the United Kingdom. 2023. Available at: <https://www.oecd.org/tax/tax-policy/taxing-wages-united-kingdom.pdf> (accessed March 03, 2024).
11. Taxation – United Kingdom (TX-UK) (2021). Available at: <https://www.accaglobal.com/content/dam/acca/global/PDF-students/acca/f6/studyguides/TX-UK%20-%20J21-M22%20SG%20-%20Final.pdf> (accessed March 03, 2024).
12. Taxation of international executives: Germany (2023). Available at: <https://assets.kpmg.com/content/dam/kpmg/xx/pdf/2023/01/TIES-Germany.pdf> (accessed March 03, 2024).
13. Tax competitiveness in the EU (2022). Available at: <https://liberalforum.eu/wp-content/uploads/2022/12/Tax-Competitiveness-in-the-EU.pdf> (accessed March 03, 2024).
14. Taxation in Japan (2022). Available at: <https://kpmg.com/jp/en/home/insights/2022/11/taxation-in-japan-202211.html> (accessed March 03, 2024).

Стаття надійшла до редакції 05.03.2024 р.